

לימוד מכתבי ר' אלימלך צבי מליזנסק לרגל יום פטירתו כא' אדרליקט וערך מרדכי אפרתי בית מדרש בוקר זום ג"שליקוטי שושנה**א. אשריך וטוב לך**

אשריך וטוב לך [1], אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא [2]. כי מה שטוב לצדיק בעניני העולם הזה, הוא הכל כדי שיבוא על ידו לעולם הבא. כי הדברים הצריכים לעולם הבא המה התורה והמצוות, והם אינם יכולים להיעשות ולהיפעל אם לא שיש לו כל צרכי עולם הזה בריוח. למשל, הכנסת אורחים סוכה ואתרוג ציצית מזוזה אשה ובנים וכדומה להם, לזה צריך הכל שיהיה להצדיק מעות בריוח, וזהו "אשריך" פירוש מה שיש לך טוב "בעולם הזה" אינה עיקר הכוונה, כי אם "וטוב לך לעולם הבא", ולזה נאמר "אשריך" שפירושו דרך [3] ונתיב לבוא על ידו לעיקר טובת עולם הבא. וק"ל.

ב. פתחו לי שערי צדק

פתחו לי שערי צדק כו' [4]. דהנה עיקר מידת הצדיקים כך היא, בכל מה שעובד יותר להבורא ב"ה, הוא מבין יותר שאינו יכול להגיע אל תכלית העבודה, כי אין סוף בדבר, וזה הוא עיקר הבנת הצדיק שמבין זה שאינו יכול לבוא אל התכלית הגמור, והיא היא העבודה, וזהו שאמר הכתוב "פתחו לי" פירוש הצדיק אומר שיפתחו לו השערי העבודה לבוא במ לעבוד הבורא, לפי שסובר שלא עשה כלום עדיין ולא פעל בעבודתו כלל עדיין, ומשיבין לו "זה השער לה" פירוש היא היא עיקר העבודה לידע זה שאינו יכול לגמור בהעבודה, כי דבר שאין לו סוף ותכלית. והבן.

ד. פדות שלח לעמו

פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו. [8] דהנה הבורא ב"ה שולח רפואה קודם המכה, ומה הוא הרפואה? היינו תהילותיו ושבחיו שאנחנו משבחים ומפארים את שמו הגדול ותורתו הקדושה, וזהו [9] בורא רפואות "על ידי" נורא תהילות, "מחמת תהילותיו הנוראים הם הרפואות, וזהו "פדות שלח לעמו" היינו שהשם יתברך ב"ה שלח מקודם פדות מכל צרות ומכות קודם למכה, היינו על ידי ש"ציוה לעולם בריתו", דהיינו התורה, היא הרפואה השלוחה לנו קודם לכל דבר המגינה ומצילה עלינו ועל כל ישראל אמן.

ו. גם עדותיך שעשועי

גם עדותיך שעשועי אנשי עצתי. [13] נ"ל דהנה התורה הקדושה לפעמים נקראת תורה, ולפעמים נקראת עדות, ופקודי ה', מצות ה', כמו שאמר הכתוב [14] תורת ה' כו', עדות ה'

כו', פקודי ה' ישרים כו', והכל הוא לפי בחינת האדם באיזה בחינה הוא לומד התורה, אם לומד התורה בקדושה ובטהרה בתמימות גדול לשמו הגדול יתברך, אזי נקראת תורת ה' כו', וכשלומד בבחינה אחרת אזי לפי הבחינה שלומד כך התורה נקראת, ובחינה הזאת הנקראת "עדות" יש לומר שאינה כל כך בחינה גדולה, רק שהיא מחכימת פתי, כמו שאמר הכתוב^[15] "עדות ד' נאמנה מחכימת פתי", ואמר דוד המלך ע"ה, גם עדותיך "רצה לומר גם הבחינה הזאת הנקרא עדות, היא גדולה אצלי כל כך שהם "שעשועי", שהיא בחינה גדולה, כמו שכתוב בספרים שעל ידי שעשועים ברא הקב"ה את העולם, כמו כן אצלי היא שעשועים, שהצדיק בורא עולמות בתורתו הקדושה שלומד, ופועל רפואות והשפעות גדולות לעולם, והיא כל כך אצלי במדרגה גדולה שהיא "אנשי עצתי", "על דרך שאמר התנא^[16] כל הלומד תורה לשמה זוכה כו' ונהנין ממנו עצה. וק"ל.

הנהגות האדם

מהרב המגיד איש אלהים המפורסם מוהר"ר אלימלך זצ"ל
אלה הדברים אשר יעשה האדם וחי בהם:

א. הראשון: צריך האדם ללמוד גמרא ופירוש רש"י ותוספות ומפרשים, כל אחד לפי השגתו, והפוסקים אחריהם; ומתחילה ילמוד שולחן ערוך אורח חיים. וצריך להתפלל להשם יתברך שיבוא על האמת, כי חטאת נעורים של האדם הראשון מסמין עיניו שלא יראה: אף שיכול לפלפל ולהגיד לאחרים דינו, אבל הוא בעצמו שוכח ולא מקיימם באמת. לכן צריך האדם להתחרט מאוד על עוונותיו, ולהתבודד עצמו קודם אור היום,

.....

ב. אלה הדברים צריך לזיז: מחנופה ומשקרים וליצנות ולשון הרע וקנאה ושנאה ותחרות וכעס וגאווה ומלהסתכל בנשים ומלהרבות שיחה עם אשה, אפילו עם אשתו אמרו כו' (אבות א ה); ובפרט בעת נידתה צריך הרחקה:

ג. ויזכור תמיד יום המיתה, וכשילמוד גמרא או שאר ספרים לא יפסיק, שלא יעבור על דברי חז"ל שדרשו על "הקוטפים"^[2] וכו'. ויתפלל להשם יתברך שילמוד תורה לשמה:

ד. ויעסוק באימה וביראה באיזה ספרי מוסר בכל יום – בראשית חכמה ושל"ה וחובות הלבבות:

ו. צריך האדם לזכר גופו ונפשו בלימוד, כנ"ל בלימוד הגמרא ותוספות; גם דברי אגדה שבגמרא המה מסוגלים מאד לזכר נשמתו:

ז. וישמור עצמו מעבירות מהרהורים רעים בכל אופן ואופן:

ח. וישמור עצמו מלשנוא שום אדם מישראל, כי אם הרשעים שנודעים לו בבירור שאי אפשר לדונם לכף זכות, וכל שאפשר לדונם לזכות – מחויב לאהוב כנפשו בכל מאודו בגופו וכנפשו, ^[3]לקיים "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט יח):

ט. וישמור את עצמו מלדבר שום דיבור קודם התפילה אפילו דבר אחד, כי זה מבטל כוונת התפילה:

י. ויזהר לנקות את עצמו קודם התפילה וקודם סעודה. גם בכל פעם שצריך לנקביו, שלא להשהות ויעבור על "בל תשקצו":

יא. ויזהר שיהיו בגדיו – הכתונת ומכנסים – מנוקים מלכלוך וצואה ושכבת זרע חס ושלום:

יב. לא יטיל אימה יתירה בתוך ביתו, ולא יקפיד שום הקפדה בתוך ביתו, ואם יהיה לו שום הקפדה על שום אדם או על דבר אחד, יזכור מיד חטאת נעוריו ויאמר בלבו: אין זה כי אם עוונותי הביאוני לידי הקפדה זו. וכן בכל דבר יזכור חטאותיו, ועל ידי זה יוכנע ויושבר כח היצר הרע:

יג. ויתפלל להשם יתברך שיעזרהו לעשות תשובה שלימה, ושלא ימות בלא תשובה, ויכלול את עצמו בתוך שאר בעלי תשובה שיעזרו שיעשה תשובה שלימה, ויתפלל על מחילת עוונותיו בכלל מחילת עוונות ב"^[4]:

יד. ויהיו דבריו בנחת עם בני אדם, ואם משבחין אותו ילך בזריזות ויצטער את עצמו ויאמר: מה זה משבחין אותי ואין בי? אילו היו מכירין בשפלותי ושטותי ומעללי ומעשי הרעים; ואיך אשא עיני לפני הבורא יתברך שמו שהוא יודע ורואה מעשי בכל עת ורגע? אף על פי כן הוא מרחם עלי בכל דברי:

טו. ידמה בעיניו כאילו אדם עומד לנגדו תמיד ולא ירף ממנו השגחתו במעשיו תמיד, ואילו היה רואה בו דבר מכוער היה מתבייש ונמאס בעיניו והיה מטמין את עצמו באמתחת עכבר מגודל הבושה; על אחת כמה וכמה יתברך שמו עומד עליו ורואה במעשיו בכל עת ורגע, בלתי אפשר להטמין עצמו ממנו, כמו שנאמר (ירמיה כג כד): "אם יסתר", כמו שכתוב באורח חיים:^[5]

טז. אם יגנה אותו שום אדם, ישמח מאד שהקרה ה' לפניו איש כזה שמתגנה במעשיו המכוערים, וכל אדם יהיה בעיניו טוב ממנו:

יז. ירחיק את עצמו מכל דבר שאין בו צורך לתכלית בריאות גופו לעבודת השם יתברך – הן באכילה ושתייה, הן בכל תאוות והנאות:

יח. ועיקר שישמור את עצמו ממשקה המשכר, כי זה חולי רע ומביא את האדם לשפלות גדול, כמאמר התנא (ברכות כט:): "לא תרוי ולא תחטא":

יט. וישמור מלהזכיר שם לבטלה:

כ. וישמור עצמו מלדבר ומלחשוב שום דבר קדושה במקום מטונף, כי היצר הרע מתגבר דוקא להזכיר דבר קדושה במקום מטונף:

כא. וישמור עצמו מלדבר בבית הכנסת הקדוש אף דברי מוסר, שלא יומשך מתוך כן לדבר בטל:

מתוך הספר נועם אלימלך

עשית כיוור נחושת כו'. נראה לפרש דהנה ציוה השי"ת ליקח בבגדי כהונה ג' דברים, "זהב כסף נחושת, וי"ל שהתורה הקדושה רמזה לאדם הרוצה לכנוס אל הקדושה ועבודתו יתברך, צריך הכנעה מתחילתה עד תכלית הכנעה, כמאמר התנא "מאד מאד הוי שפל רוח", ולזה רמז אותיות "זהב, שכל אות הוא מספר מועט מאות שלפניו, ^[1]לרמז להאדם הרוצה לכנוס אל הקדושה שהיא מדריגה חשובה שהוא רמז זהב דבר חשוב, צריך לשבר גבהותו וגדלותו אשר טמן בקרבו, עד תכלית הכנעה צריך למעט עצמו", כסף "רמז לאהבה ותשוקה בעבודת הבורא יתברך, כמו נכסף נכספת כו', ואותיות כסף עולה במספרו, כל אות מרובה מאות הקודמת, ^[2]רמז שצריך להתגבר ולעלות למעלה מעלה בכל פעם עד תכלית יכולתו ואפשרו בעבודתו יתברך עד אין תכלית, ו"נחושת" לשון נחש, לשון נופל על הלשון, ר"ל הגשמיות, דהיינו אכילה ושתייה ועניני גשמיות עוה"ז הבא מצד הנחש צריך להכניס הכל אל הקדושה, שיאכל וישתה בקדושה ובטהרה ובמחשבות טהורות הכל למען עבודתו יתברך, ובזה הוא גורם השפעות לישראל ולעולם ^[3].

וזהו "ועשית כיוור", דהכיוור הוא דבר המשפיע ומריק מים מהדדים שבתוכו, וציוה השי"ת שיעשה כיוור שיגרום השפעות ע"י נחושת, היינו ע"י הגשמיות שינהג עצמו בהם בקדושה ובטהרה, וכנו נחושת", "כנו" הוא לשון מושב ויסוד, דהיינו שיעשה יסוד גמור להשפעות להשפיע לישראל ע"י הגשמיות, ולכן מתחילה לא רצה משה רבינו ע"ה לקבל מראות הצובאות שיעשה מהם הכיוור עד שציוה השי"ת לקבל מהם, כי מחמת שתאזהר הזאת הוא דבר עלול לקבל טומאה, ובעו"ה רוב בני אדם נכשלים בעון הזה הנראה ונדמה להם שאין זה חטא כלל, ואינם יודעים עד היכן הדברים מגיעים שפוגמים בחטא זה ע"פ הרוב חטא של הרהורים, ותאויות האלו באים מהאשה המהרהרת חלילה בהרהורים לא טובים, ולכן ציוה השי"ת שיקבל מהם, כי השי"ת יודע מחשבות שכוונת הנשים היתה בהסתכלותם בהמראות למען יבוטל מהם הרהורים מאנשים אחרים, לכן ציוה השי"ת שיקבל מהם, ואף שהיא גשמיות עב מכל הגשמיות, גם זאת הצורך להכניס אל הקדושה.

וזזהו "ואתה קח לך בשמים", "פירוש שתעלה ריח ניחוח במעשיך, דהיינו אפילו מדבר הגשמי ביותר מכל הגשמיות תעלה ממנו ריח ניחוח, וזהו "ראש מור", "לשון מר, ר"ל אפילו דבר שהוא תכלית וראש לכל המרירות תעלה ממנו ריח ניחוח", דרור, "פירוש תראה שיהיה דרור, דהיינו חירות ממלאך המות דהיינו מסיטרא אחרא ומשעבוד מלכיות, כל זה תגרום בכל דברי גשמיות.

וזזה שאמרו חז"ל "בן קטין עשה מוכני לכיור כדי שלא יהא מימיו נפסלים בלינה, והיו משקעים אותו בבור ששם אין נפסלים בלינה", "רמז שלא יאמר האדם א"כ הוא שאסור לאדם לקחת מעוה"ז ותאוותו כי אם הכל למען שמו והוא דבר קשה מאוד הבלתי אפשרי לעמוד בו, א"כ אפריש עצמי מכל עניני עוה"ז הגשמי ולא אוכל ולא אשתה כלל ואהיה פרוש מאד, אל יאמר כן, אלא צריך האדם להתאמץ במעט מעט לשבר כח התאוות ולסבב הדבר בסיבוב אחר סיבוב עד שיגיע לתכלית יסוד הקדושה ושורשה בכל דבר גשמיות ג"כ. וזה רמז "שעשה מוכני לכיור לשוקעו בבור", "רמז שצריך האדם לגלגל ולשקע הגשמיות עד אשר יושקע ויטבע בטבע בשורש הקדושה", שלא יהיו נפסלים בלינה,"